

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 18ης Δεκεμβρίου 2006

σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης

(2006/962/ΕΚ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 149, παράγραφος 4 και το άρθρο 150, παράγραφος 4,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών ⁽²⁾,Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης ⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας (23 και 24 Μαρτίου 2000) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο θα πρέπει να καθορίζει τις νέες βασικές δεξιότητες που θα παρέχονται με τη δια βίου μάθηση ως βασική συνιστώσα της απάντησης της Ευρώπης στην παγκοσμιοποίηση και στη μετατροπή των οικονομιών σε οικονομίες που βασίζονται στη γνώση, και έδωσε έμφαση στο γεγονός ότι οι άνθρωποι είναι το βασικό κεφάλαιο της Ευρώπης. Από τότε, αυτά τα συμπεράσματα επανεπιβεβαιώθηκαν επανειλημμένα, μεταξύ άλλων και στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια των Βρυξελλών (20 και 21 Μαρτίου 2003 και 22 και 23 Μαρτίου 2005), και στην ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας η οποία εγκρίθηκε το 2005.
- (2) Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Στοκχόλμης (23-24 Μαρτίου 2001) και της Βαρκελώνης (15-16 Μαρτίου 2002) επικύρωσαν τους συγκεκριμένους μελλοντικούς στόχους των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και ένα πρόγραμμα εργασίας (το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010») προκειμένου να επιτευχθούν οι εν λόγω στόχοι μέχρι το 2010. Οι εν λόγω στόχοι περιλαμβάνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την κοινωνία της γνώσης και ειδικούς στόχους για την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών, την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και τη συνολική ανάγκη ενίσχυσης της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση.
- (3) Η ανακοίνωση της Επιτροπής «Να γίνει ο Ευρωπαϊκός χώρος της δια βίου μάθησης πραγματικότητα» και το συνακόλουθο ψήφισμα του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 για τη δια βίου μάθηση ⁽⁴⁾ προσδιόρισαν την πρόβλεψη για «τις νέες βασικές δεξιότητες» ως προτεραιότητα, και υπογράμμισαν ότι η δια βίου μάθηση πρέπει να καλύπτει τη μάθηση από την προσχολική ηλικία έως την ηλικία μετά τη συνταξιοδότηση.
- (4) Στο πλαίσιο της βελτίωσης της απόδοσης της Κοινότητας στον τομέα της απασχόλησης, τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια των

Βρυξελλών (Μάρτιος και Δεκέμβριος 2003) υπογράμμισαν την ανάγκη να αναπτυχθεί η δια βίου μάθηση με ιδιαίτερη έμφαση στα ενεργητικά και προληπτικά μέτρα για τους ανέργους και τα οικονομικά μη ενεργά άτομα. Αυτά βασίσθηκαν στην έκθεση της ειδικής Ομάδας Εργασίας για την απασχόληση, η οποία έδωσε έμφαση στην ανάγκη να μπορούν οι άνθρωποι να προσαρμόζονται στις αλλαγές, στη σημασία της ένταξης των ανθρώπων στην αγορά εργασίας και στο βασικό ρόλο της δια βίου μάθησης.

- (5) Τον Μάιο του 2003, θεσπίσθηκαν από το Συμβούλιο τα ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς (συγκριτικά στοιχεία), πράγμα που καταδεικνύει τη δέσμευση για μια μετρήσιμη βελτίωση της ευρωπαϊκής μέσης απόδοσης. Τα εν λόγω επίπεδα αναφοράς περιλαμβάνουν την ικανότητα ανάγνωσης, την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου (μαθητική διαρροή), την ολοκλήρωση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο) και τη συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου μάθηση και συνδέονται στενά με την ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων.
- (6) Η έκθεση του Συμβουλίου σχετικά με τον ευρύτερο ρόλο της εκπαίδευσης, η οποία εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 2004, υπογράμμισε ότι η εκπαίδευση συμβάλλει στη διατήρηση και την ανανέωση του κοινού πολιτισμικού υποβάθρου στην κοινωνία καθώς και στην εκμάθηση των βασικών κοινωνικών και πολιτικών αξιών, όπως η ιδιότητα του πολίτη, η ισότητα, η ανεκτικότητα και ο σεβασμός, και ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική σε μια χρονική στιγμή που όλα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν ως πρόκληση το ερώτημα του πώς μπορούν να διαχειρισθούν την αυξανόμενη κοινωνική και πολιτισμική ποικιλότητα. Επιπλέον, η διασφάλιση της δυνατότητας εισόδου και παραμονής στον ενεργό οικονομικά βίο αποτελεί σημαντικό μέρος του ρόλου της εκπαίδευσης στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- (7) Η έκθεση που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή το 2005 σχετικά με την πρόοδο ως προς τους στόχους της Λισσαβώνας για την εκπαίδευση και την κατάρτιση κατέδειξε ότι δεν υπήρξε πρόοδος όσον αφορά τη μείωση του ποσοστού των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην ικανότητα ανάγνωσης στην ηλικία των 15 ετών ή την αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Κάποια πρόοδος σημειώθηκε στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, αλλά, με τον σημερινό ρυθμό, τα ευρωπαϊκά επίπεδα αναφοράς για το 2010, τα οποία θεσπίσθηκαν από το Συμβούλιο τον Μάιο του 2003, δεν θα επιτευχθούν. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση δεν αυξάνει με αρκετά ταχείς ρυθμούς έτσι ώστε να φθάσει στο επίπεδο αναφοράς για το 2010, ενώ τα στοιχεία δείχνουν ότι οι άνθρωποι με χαμηλές δεξιότητες είναι λιγότερο πιθανό να συμμετέχουν σε περαιτέρω κατάρτιση.
- (8) Το πλαίσιο των δράσεων για τη δια βίου ανάπτυξη ικανοτήτων και προσόντων, το οποίο θεσπίστηκε από τους ευρωπαϊκούς κοινωνικούς εταίρους τον Μάρτιο του 2002, υπογραμμίζει την ανάγκη να αναπροσαρμόσουν οι επιχειρήσεις περισσότερο και ταχύτερα τις δομές τους προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Η αύξηση της ομαδικής εργασίας, η μείωση των ιεραρχικών διαβαθμίσεων, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και η

⁽¹⁾ ΕΕ C 195, 18.8.2006, σ. 109.⁽²⁾ ΕΕ C 229, 22.9.2006, σ. 21.⁽³⁾ Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Σεπτεμβρίου 2006 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006.⁽⁴⁾ ΕΕ C 163, 9.7.2002, σ. 1.

μεγαλύτερη ανάγκη για άτομα με πολλαπλά προσόντα οδηγούν στην ανάπτυξη «οργανισμών που μαθαίνουν» (learning organisations). Σ' αυτό το πλαίσιο, η ικανότητα των οργανισμών να προσδιορίζουν τις ικανότητες, να τις κινητοποιούν και να τις αναγνωρίζουν και να ενθαρρύνουν την ανάπτυξή τους για όλους τους απασχολούμενους αντιπροσωπεύει τη βάση για τις νέες ανταγωνιστικές στρατηγικές.

- (9) Η μελέτη του Μάαστριχτ για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση του 2004 καταδεικνύει ένα σημαντικό κενό μεταξύ των επιπέδων εκπαίδευσης που απαιτούνται από τις νέες θέσεις εργασίας και των επιπέδων εκπαίδευσης που επιτυγχάνονται από το ευρωπαϊκό εργατικό δυναμικό. Η μελέτη αυτή δείχνει ότι ποσοστό μεγαλύτερο από το ένα τρίτο του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού (80 εκατομμύρια άτομα) έχει χαμηλές δεξιότητες, ενώ έχει εκτιμηθεί ότι, μέχρι το 2010, ποσοστό σχεδόν 50 % των νέων θέσεων εργασίας θα απαιτεί προσόντα του επιπέδου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ποσοστό κατάτι μικρότερο του 40 % θα απαιτεί επίπεδο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μόνο ποσοστό περίπου 15 % θα είναι κατάλληλο για τα άτομα με μόρφωση βασικής σχολικής εκπαίδευσης.
- (10) Η κοινή έκθεση Συμβουλίου/Επιτροπής σχετικά με το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010», που υιοθετήθηκε το 2004, ενίσχυσε την ανάγκη να εξασφαλισθεί ότι όλοι οι πολίτες εφοδιάζονται με τις ικανότητες που χρειάζονται στο πλαίσιο των στρατηγικών των κρατών μελών για τη δια βίου μάθηση. Προκειμένου να ενθαρρυνθεί και να διευκολυνθεί η μεταρρύθμιση, η έκθεση προτείνει την ανάπτυξη κοινών ευρωπαϊκών σημείων αναφοράς και αρχών και δίνει προτεραιότητα στο Πλαίσιο των Βασικών Ικανοτήτων.
- (11) Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία που προσαρτάται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών (22-23 Μαρτίου 2005) υπογράμμισε την ανάγκη να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη κοινής δέσμης βασικών δεξιοτήτων.
- (12) Η ανάγκη να εξοπλισθούν οι νέοι με τις απαραίτητες βασικές ικανότητες και να βελτιωθεί το μορφωτικό τους επίπεδο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την ανάπτυξη και την απασχόληση 2005-2008, οι οποίες εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου του 2005. Ιδίως, οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση απαιτούν την αναπροσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις για ικανότητες μέσω του καλύτερου προσδιορισμού των επαγγελματικών αναγκών και των βασικών ικανοτήτων στο πλαίσιο των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων των κρατών μελών. Εξάλλου, στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση ζητείται η διασφάλιση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου και της ισότητας ανδρών και γυναικών σε όλες τις δράσεις καθώς και η επίτευξη μέσου ποσοστού απασχόλησης για την Ευρωπαϊκή Ένωση της τάξεως του 70 % γενικά και τουλάχιστον του 60 % για τις γυναίκες.
- (13) Η παρούσα σύσταση θα πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης προσανατολισμένης στο μέλλον και προσαρμοσμένης στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Κοινωνίας, με τη στήριξη και τη συμπλήρωση των δράσεων των κρατών μελών. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι τα συστήματα αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατών μελών προσφέρουν σε όλους τους νέους τα μέσα για να αναπτύξουν τις βασικές ικανότητες σε επίπεδο που να τους εξασφαλίζει τα προσόντα για την ενήλικη ζωή τους και να διαμορφώνει τη βάση για την περαιτέρω μάθηση και επαγγελματική ζωή και ότι οι ενήλικες μπορούν να αναπτύξουν και να επικαιροποιούν τις βασικές τους ικανότητες μέσω της παροχής συνεκτικής και ολοκληρωμένης δια βίου μάθησης. Η

παρούσα σύσταση θα πρέπει επίσης να παρέχει ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τις βασικές ικανότητες για τους φορείς λήψης αποφάσεων, τους φορείς παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τους κοινωνικούς εταίρους και τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους, έτσι ώστε να διευκολύνονται οι εθνικές μεταρρυθμίσεις και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», με στόχο την επίτευξη των συμφωνημένων ευρωπαϊκών επιπέδων αναφοράς. Επιπλέον, η σύσταση θα πρέπει να στηρίζει άλλες σχετικές πολιτικές, όπως η πολιτική απασχόλησης και η κοινωνική πολιτική και άλλες πολιτικές που αφορούν τη νεολαία.

- (14) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας σύστασης, δηλαδή να στηριχτεί και να συμπληρωθεί η δράση των κρατών μελών με τη θέσπιση ενός κοινού σημείου αναφοράς που ενθαρρύνει και διευκολύνει τις εθνικές μεταρρυθμίσεις και την περαιτέρω συνεργασία με τα κράτη μέλη είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα μεμονωμένα κράτη μέλη και μπορούν, συνεπώς, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, του ίδιου άρθρου, η παρούσα σύσταση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων όρια καθώς αφήνει την εφαρμογή της παρούσας σύστασης στα κράτη μέλη,

ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ:

Στα κράτη μέλη να αναπτύξουν την παροχή βασικών ικανοτήτων για όλους ως μέρος των στρατηγικών τους για τη δια βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών τους για την ολοκληρωτική εξέλιξη του αναλφαριθμητισμού, και να χρησιμοποιήσουν το έγγραφο «Βασικές Ικανότητες για τη Δια Βίου Μάθηση — ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς» (εφεξής «Πλαίσιο Αναφοράς»), του Παραρτήματος ως εργαλείο αναφοράς, προκειμένου να εξασφαλίσουν :

1. ότι η αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση προσφέρει σε όλους τους νέους τα μέσα για να αναπτύξουν τις βασικές ικανότητες σε επίπεδο τέτοιο που να τους εφοδιάζει για την ενήλικη ζωή και να διαμορφώνει τη βάση για την περαιτέρω μάθηση και την επαγγελματική ζωή·
2. ότι υπάρχει κατάλληλη πρόβλεψη για τους νέους οι οποίοι, λόγω εκπαιδευτικών ελλειμμάτων που οφείλονται σε προσωπικές, κοινωνικές, πολιτισμικές ή οικονομικές συνθήκες, χρειάζονται ιδιαίτερη στήριξη προκειμένου να αξιοποιήσουν το εκπαιδευτικό τους κεφάλαιο·
3. ότι οι ενήλικες μπορούν να αναπτύξουν και να επικαιροποιούν τις βασικές ικανότητες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους και ότι υπάρχει ιδιαίτερη έμφαση σε ομάδες-στόχους που προσδιορίζονται ως προτεραιότητες στο εθνικό, περιφερειακό ή/και τοπικό πλαίσιο, όπως τα άτομα που χρειάζονται να επικαιροποιήσουν τις δεξιότητές τους·
4. την ύπαρξη κατάλληλης υποδομής για τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων διδασκόντων και εκπαιδευτών, διαδικασιών επικύρωσης και αξιολόγησης, μέτρων για την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης τόσο στη δια βίου μάθηση όσο και στην αγορά εργασίας, και μέτρων στήριξης των εκπαιδευόμενων, η οποία θα αναγνωρίζει τις διαφορετικές ανάγκες και τις διαφορετικές ικανότητες των ενηλίκων·
5. ότι επιτυγχάνεται η συνοχή στην παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους μεμονωμένους πολίτες μέσω ενισχυμένων

δεσμών με την πολιτική απασχόλησης και την κοινωνική πολιτική, την πολιτική για τον πολιτισμό, την πολιτική για την καινοτομία και άλλες πολιτικές που αφορούν τους νέους και μέσω της συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους ενδιαφερομένους·

ΣΗΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

1. να συμβάλει στις προσπάθειες των κρατών μελών να αναπτύξουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και να εφαρμόσουν και να διαδώσουν την παρούσα σύσταση, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης του Πλαισίου Αναφοράς ως σημείο αναφοράς, προκειμένου να διευκολύνεται η αμοιβαία μάθηση μέσω ομοτίμων δρώντων και η ανταλλαγή ορθών πρακτικών και να εξασφαλίζεται η παρακολούθηση των εξελίξεων και η περιγραφή της επιτελούμενης προόδου μέσω των διετών εκθέσεων προόδου για το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010»·
2. να χρησιμοποιήσει το Πλαίσιο Αναφοράς ως σημείο αναφοράς για την εφαρμογή των κοινοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να εξασφαλίσει ότι αυτά προωθούν την απόκτηση των βασικών ικανοτήτων·

3. να προωθήσει την ευρύτερη χρήση του Πλαισίου Αναφοράς σε σχετικές κοινοτικές πολιτικές, ιδίως σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της πολιτικής για την απασχόληση, της πολιτικής για τη νεολαία, της πολιτικής για τον πολιτισμό και της κοινωνικής πολιτικής, και να αναπτύξει περαιτέρω δεσμούς με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλες οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους εν λόγω τομείς·
4. να επανεξετάσει τον αντίκτυπο του Πλαισίου Αναφοράς στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» και να υποβάλει έκθεση έως τις 18ης Δεκεμβρίου 2010 προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την πείρα που αποκτήθηκε και τις επιπτώσεις για το μέλλον.

Βρυξέλλες, 18 Δεκεμβρίου 2006.

Για το Ευρωπαϊκό
Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
J. BORRELL FONTELLES

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
J.-E. ENESTAM

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ — ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Ιστορικό και στόχοι

Καθώς η παγκοσμιοποίηση συνεχίζει να φέρνει την Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις, κάθε πολίτης θα χρειασθεί ένα ευρύ φάσμα βασικών ικανοτήτων για να προσαρμοσθεί με ευελιξία σε έναν γοργά μεταβαλλόμενο και στενά αλληλεξαρτώμενο κόσμο.

Η εκπαίδευση με τη διττή της αποστολή — κοινωνική και οικονομική — θα πρέπει να διαδραματίζει βασικό ρόλο, εξασφαλίζοντας ότι οι πολίτες της Ευρώπης θα αποκτήσουν τις βασικές ικανότητες που χρειάζονται προκειμένου να μπορέσουν να προσαρμοσθούν με ευελιξία στις μεταβολές αυτές.

Ιδίως, εκκινώντας από τις διαφορετικές ικανότητες κάθε ατόμου, θα πρέπει να ικανοποιούνται οι διαφορετικές ανάγκες των εκπαιδευομένων μέσω της διασφάλισης της ισότητας ευκαιριών και της πρόσβασης για όσες ομάδες, λόγω εκπαιδευτικών μειονεκτημάτων που οφείλονται σε προσωπικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή οικονομικές συνθήκες, χρειάζονται ιδιαίτερη υποστήριξη προκειμένου αναπτύξουν τις εκπαιδευτικές τους δυνατότητες. Παραδείγματος χάριν, άτομα με χαμηλές βασικές δεξιότητες, ιδίως με χαμηλό επίπεδο βασικών γνώσεων γραφής και ανάγνωσης, άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, οι μακροχρόνια άνεργοι και όσοι επιστρέφουν στην εργασία μετά από παρατεταμένη άδεια, τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα, οι μετανάστες και τα άτομα με αναπηρίες.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι βασικοί στόχοι του Πλαισίου Αναφοράς είναι οι εξής:

- 1) εντοπισμός και προσδιορισμός των βασικών ικανοτήτων που είναι αναγκαίες για την προσωπική ολοκλήρωση, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη, την κοινωνική συνοχή και την απασχολησιμότητα σε μια κοινωνία της γνώσης·
- 2) υποστήριξη του έργου των κρατών μελών με στόχο να εξασφαλίζεται ότι, στο τέλος της αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι νέοι έχουν αναπτύξει τις βασικές ικανότητες σε βαθμό τέτοιο που να τους εξοπλίζει για την ενήλικη ζωή, και που να αποτελεί τη βάση της περαιτέρω μάθησης και επαγγελματικής ζωής και ότι οι ενήλικες είναι σε θέση να αναπτύξουν και να επικαιροποιούν τις βασικές ικανότητές τους σε ολόκληρη τη ζωή τους·
- 3) παροχή ευρωπαϊκού εργαλείου αναφοράς, που απευθύνεται σε διαμορφωτές πολιτικής, εκπαιδευτές, εργοδότες και στους ίδιους τους εκπαιδευόμενους ούτως ώστε να διευκολύνονται οι, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προσπάθειες για την επίτευξη κοινώς συμφωνημένων στόχων·
- 4) παροχή ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για περαιτέρω δράση σε κοινοτικό επίπεδο, τόσο στα πλαίσια του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» όσο και στα πλαίσια των κοινοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Βασικές ικανότητες

Οι ικανότητες ορίζονται εδώ ως ένας συνδυασμός γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων κατάλληλων για το ευρύτερο συγκείμενο. Οι βασικές ικανότητες είναι εκείνες τις οποίες χρειάζονται όλοι για την προσωπική τους ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την ενεργό ιδιότητα του πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση.

Το Πλαίσιο Αναφοράς ορίζει οκτώ βασικές ικανότητες:

- 1) Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα.
- 2) Επικοινωνία σε ξένες γλώσσες.
- 3) Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία.
- 4) Ψηφιακή ικανότητα.
- 5) Μεταγνωστικές ικανότητες (Learning to learn).
- 6) Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη.
- 7) Πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα και
- 8) Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση.

Οι ικανότητες θεωρούνται εξίσου σημαντικές, επειδή κάθε μία εξ αυτών μπορεί να συντελέσει σε μια επιτυχημένη ζωή εντός της κοινωνίας της γνώσης. Πολλές από τις ικανότητες αυτές αλληλεπικαλύπτονται και αλληλοσυνδέονται: πτυχές που είναι ουσιαστικές για έναν τομέα υποστηρίζουν ικανότητες σε άλλο τομέα. Η ικανότητα στις θεμελιώδεις βασικές δεξιότητες της γλώσσας, της γραφής

και της ανάγνωσης, της αριθμητικής και των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) αποτελεί βασικό θεμέλιο για τη μάθηση, ενώ η μεθοδολογία της μάθησης στηρίζει όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες. Υπάρχουν πολλά θέματα που διατρέχουν ολόκληρο το Πλαίσιο Αναφοράς: η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η ανάληψη πρωτοβουλιών, η επίλυση προβλημάτων, η αξιολόγηση του κινδύνου, η λήψη αποφάσεων και η εποικοδομητική διαχείριση των συναισθημάτων διαδραματίζουν ρόλο και στις οκτώ βασικές ικανότητες.

1. Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα ⁽¹⁾

Ορισμός:

Η επικοινωνία στη μητρική γλώσσα είναι η ικανότητα έκφρασης και ερμηνείας εννοιών, σκέψεων, συναισθημάτων, γεγονότων και απόψεων, τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή (ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή), και η ικανότητα γλωσσικής αλληλεπίδρασης με κατάλληλο και δημιουργικό τρόπο σε ολόκληρο το φάσμα των κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων: στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην εργασία, στο σπίτι και στον ελεύθερο χρόνο.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η ικανότητα επικοινωνίας απορρέει από την επαρκή γνώση της μητρικής γλώσσας, η οποία είναι συνυφασμένη με την ανάπτυξη της διανοητικής ικανότητας του ατόμου να ερμηνεύει τον κόσμο και να συνάπτει σχέσεις με τους άλλους. Η επικοινωνία στη μητρική γλώσσα απαιτεί το άτομο να έχει γνώση του βασικού λεξιλογίου, της λειτουργικής γραμματικής και των λειτουργιών της γλώσσας. Περιλαμβάνει τη γνώση των βασικών τύπων λεκτικής αλληλεπίδρασης, ενός φάσματος λογοτεχνικών και μη λογοτεχνικών κειμένων, των βασικών χαρακτηριστικών της μορφολογίας της γλώσσας και της ποικιλότητας των χρήσεων της γλώσσας και της επικοινωνίας σε διαφορετικά πλαίσια.

Τα άτομα θα πρέπει να έχουν τις δεξιότητες να επικοινωνούν προφορικά και γραπτά σε διάφορες επικοινωνιακές καταστάσεις και να προσαρμόζουν την επικοινωνία τους στις απαιτήσεις της κατάστασης. Η ικανότητα αυτή περιλαμβάνει επίσης την ικανότητα αναγνώρισης και χρήσης διαφόρων ειδών κειμένων, την έρευνα, τη συλλογή και την επεξεργασία πληροφοριών, τη χρήση βοηθημάτων καθώς και την προφορική και έγγραφη διατύπωση και έκφραση επιχειρημάτων με πειστικό τρόπο κατάλληλο για το εκάστοτε συγκείμενο.

Μια θετική στάση ως προς την επικοινωνία στη μητρική γλώσσα περιλαμβάνει τη διάθεση για κριτικό και εποικοδομητικό διάλογο, την εκτίμηση αισθητικών ιδιοτήτων και την προθυμία επιδίωξης τους, καθώς και ενδιαφέρον για την αλληλεπίδραση με άλλους. Αυτό προϋποθέτει συνειδητοποίηση του αντίκτυπου της γλώσσας σε τρίτους και της ανάγκης να κατανοείται και να χρησιμοποιείται η γλώσσα θετικά και με κοινωνική υπευθυνότητα.

2. Επικοινωνία στις ξένες γλώσσες ⁽²⁾

Ορισμός:

Η επικοινωνία στις ξένες γλώσσες εμπεριέχει σε μεγάλο βαθμό τις βασικές δεξιότητες της επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα: βασίζεται στην ικανότητα κατανόησης, έκφρασης και ερμηνείας εννοιών, σκέψεων, συναισθημάτων, γεγονότων και απόψεων τόσο σε προφορική όσο και σε γραπτή μορφή (ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή) σε ένα κατάλληλο φάσμα κοινωνικών και πολιτισμικών πεδίων (εκπαίδευση και κατάρτιση, εργασία, σπίτι, ελεύθερος χρόνος) σύμφωνα με τις επιθυμίες και τις ανάγκες καθενός. Η επικοινωνία στις ξένες γλώσσες απαιτεί επίσης δεξιότητες, όπως η διαμεσολάβηση και η διαπολιτισμική κατανόηση. Ο βαθμός επάρκειας του ατόμου ποικίλλει μεταξύ των τεσσάρων διαστάσεων (ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής) και μεταξύ των διαφόρων γλωσσών και σύμφωνα με το κοινωνικό και πολιτισμικό υπόβαθρο, το περιβάλλον, τις ανάγκες και/ή τα ενδιαφέροντα του ατόμου.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η ικανότητα στις ξένες γλώσσες απαιτεί τη γνώση του λεξιλογίου και της λειτουργικής γραμματικής και τη γνώση των βασικών τύπων λεκτικής αλληλεπίδρασης και κατηγοριών της γλώσσας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η γνώση των κοινωνικών συμβάσεων όπως και της πολιτισμικής διάστασης και της ποικιλότητας των γλωσσών.

(1) Στο πλαίσιο των πολυ-πολιτισμικών και πολυ-γλωσσικών κοινωνιών της Ευρώπης, αναγνωρίζεται ότι η μητρική γλώσσα μπορεί να μην είναι σε όλες τις περιπτώσεις η επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους και ότι η ικανότητα επικοινωνίας σε μια επίσημη γλώσσα αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση της πλήρους συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η μητρική γλώσσα μπορεί να είναι μία από τις διάφορες επίσημες γλώσσες. Η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση τέτοιων περιπτώσεων και η δέουσα εφαρμογή του προαναφερθέντος ορισμού εμπίπτουν στην αρμοδιότητα καθ'εκάστου κράτους μέλους σύμφωνα με τις δικές του ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες.

(2) Έχει σημασία να αναγνωριστεί ότι πολλοί Ευρωπαίοι ζουν σε δίγλωσσες ή πολύγλωσσες οικογένειες και κοινότητες και ότι η επίσημη γλώσσα της χώρας όπου ζουν ενδέχεται να μην είναι η μητρική τους. Για τις ομάδες αυτές, η ικανότητα αυτή μπορεί να αφορά μια επίσημη γλώσσα και όχι μια ξένη. Οι ανάγκες, τα κίνητρα και οι κοινωνικοί και/ή οικονομικοί λόγοι για την ανάπτυξη της ικανότητας αυτής προς υποβοήθηση της ένταξής τους θα διαφέρουν από εκείνες των ατόμων που μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα για να ταξιδέψουν ή να εργασθούν. Τα μέτρα για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων αυτών και για την αντίστοιχη εφαρμογή του ορισμού εμπίπτουν στην αρμοδιότητα καθ'εκάστου κράτους μέλους, ανάλογα με τις δικές του ιδιαίτερες ανάγκες και συνθήκες.

Οι βασικές δεξιότητες επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες συνίστανται στην ικανότητα κατανόησης προφορικών μηνυμάτων, έναρξης, διεκπεραίωσης και ολοκλήρωσης συνομιλιών και ανάλυσης, κατανόησης και εκπόνησης κειμένων κατάλληλων για τις ανάγκες του ατόμου. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν κατάλληλα βοηθήματα και να μαθαίνουν γλώσσες, έστω και άτυπα, στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης.

Μια σχετική θετική στάση περιλαμβάνει την αναγνώριση της πολιτισμικής ποικιλότητας καθώς και το ενδιαφέρον και την περιέργεια για άλλες γλώσσες και για τη διαπολιτισμική επικοινωνία.

3. Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία

Ορισμός:

- A. Η μαθηματική ικανότητα είναι η ικανότητα ανάπτυξης και χρησιμοποίησης μαθηματικών συλλογισμών για την επίλυση ενός φάσματος προβλημάτων σε καθημερινές καταστάσεις. Προκειμένου να επιτευχθεί η οικοδόμηση στέρεας βάσης στη λειτουργική γνώση της αριθμητικής, πρέπει να δίδεται έμφαση τόσο στη διαδικασία και τη δραστηριότητα όσο και στη γνώση. Η μαθηματική ικανότητα περιλαμβάνει, σε διάφορους βαθμούς, την ικανότητα και την προθυμία χρήσης μαθηματικών τρόπων σκέψης (λογική και χωρική σκέψη) και παρουσίασης (μαθηματικοί τύποι, μοντέλα, κατασκευές, γραφικές παραστάσεις/διαγράμματα).
- B. Η ικανότητα στις επιστήμες αναφέρεται στην ικανότητα και την προθυμία αξιοποίησης του συνόλου των γνώσεων και της μεθοδολογίας εξήγησης του φυσικού κόσμου, προκειμένου να προσδιορίζονται ερωτήματα και να εξαγονται συμπεράσματα στοιχειοθετημένα. Η ικανότητα στην τεχνολογία γίνεται αντιληπτή ως η εφαρμογή της εν λόγω γνώσης και μεθοδολογίας προκειμένου να ικανοποιούνται οι αντιληπτές ανθρώπινες επιθυμίες ή ανάγκες. Η επιστημονική ικανότητα και η ικανότητα στην τεχνολογία περιλαμβάνουν την κατανόηση των αλλαγών που προκαλούνται από τη δραστηριότητα του ανθρώπου και την ευθύνη του ως μεμονωμένου πολίτη.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

- A. Η εδραία γνώση στα μαθηματικά περιλαμβάνει την καλή γνώση των αριθμών, μέτρων και δομών, των βασικών πράξεων και των βασικών μαθηματικών παραστάσεων, την κατανόηση των μαθηματικών όρων και εννοιών και των ερωτημάτων στα οποία τα μαθηματικά μπορούν να παράσχουν απαντήσεις.

Κάθε άτομο θα πρέπει να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για να εφαρμόσει τις βασικές μαθηματικές αρχές και διαδικασίες σε καθημερινές καταστάσεις στο σπίτι του και στην εργασία και για να κατανοεί και να αξιολογεί αντίστοιχες ακολουθίες επιχειρημάτων. Κάθε άτομο θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τη μαθηματική λογική, να κατανοεί τη μαθηματική απόδειξη και να επικοινωνεί με μαθηματική γλώσσα καθώς και να χρησιμοποιεί κατάλληλα βοηθήματα.

Η θετική στάση απέναντι στα μαθηματικά βασίζεται στον σεβασμό της αλήθειας και στην προθυμία αναζήτησης των αιτιών-λόγων και αξιολόγησης της αξιοπιστίας τους.

- B. Για την επιστήμη και την τεχνολογία, οι βασικές γνώσεις περιλαμβάνουν τις βασικές αρχές του φυσικού κόσμου, τις θεμελιώδεις επιστημονικές έννοιες, αρχές και μεθόδους, την τεχνολογία και τα τεχνολογικά προϊόντα και διαδικασίες, καθώς και την κατανόηση των επιπτώσεων της επιστήμης και της τεχνολογίας στο φυσικό κόσμο. Οι ικανότητες αυτές θα πρέπει να επιτρέπουν στα άτομα να κατανοούν καλύτερα τις εξελίξεις, τους περιορισμούς και τους κινδύνους που απορρέουν από τις επιστημονικές θεωρίες, τις εφαρμογές και την τεχνολογία στις κοινωνίες γενικά (σε σχέση με τη λήψη αποφάσεων, τις αξίες, τα ηθικά διλήμματα, τον πολιτισμό, κ.λπ.).

Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν την ικανότητα χρήσης και χειρισμού τεχνολογικών εργαλείων και μηχανημάτων καθώς επίσης και επιστημονικών δεδομένων, προκειμένου να επιτευχθεί ένας στόχος ή να ληφθεί μια στοιχειοθετημένη απόφαση ή να εξαχθούν στοιχειοθετημένα συμπεράσματα. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επιστημονικής έρευνας και να έχουν τη ικανότητα να δημοσιοποιούν τα συμπεράσματα και να παρουσιάζουν τον συλλογισμό που οδήγησε σε αυτά.

Η ικανότητα περιλαμβάνει μια στάση κριτικής αποδοχής και περιέργειας, το ενδιαφέρον για ηθικά ζητήματα και τον σεβασμό τόσο της ασφάλειας όσο και της αειφορίας, ιδίως όσον αφορά την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο σε σχέση με το άτομο, την οικογένεια, την κοινότητα καθώς και παγκόσμια θέματα.

4. Ψηφιακή ικανότητα

Ορισμός:

Η ψηφιακή ικανότητα περιλαμβάνει τη χρήση της Τεχνολογίας της Κοινωνίας της Πληροφορίας (ΤΚΠ) για την εργασία, τη ψυχαγωγία και την επικοινωνία, με αυτοπεποίθηση και κριτικό πνεύμα. Υποστηρίζεται από τις βασικές δεξιότητες ΠΠΕ: χρήση Η/Υ για την ανάκτηση, την αξιολόγηση, την αποθήκευση, την παραγωγή, την παρουσίαση και την ανταλλαγή πληροφοριών και για την επικοινωνία και τη συμμετοχή σε δίκτυα συνεργασίας μέσω του Διαδικτύου.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Η ψηφιακή ικανότητα απαιτεί επαρκή κατανόηση και γνώση της φύσης, του ρόλου και των ευκαιριών της ΤΚΠ σε καθημερινές καταστάσεις: στην προσωπική και κοινωνική ζωή καθώς και στην εργασία. Συμπεριλαμβάνει τις κύριες εφαρμογές πληροφορικής, όπως την επεξεργασία κειμένου, τα λογιστικά φύλλα, τις βάσεις δεδομένων, την αποθήκευση και διαχείριση πληροφοριών, καθώς και την κατανόηση των ευκαιριών και των δυνητικών κινδύνων του Διαδικτύου και της επικοινωνίας με ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, εργαλεία δικτύου) για την εργασία, τη ψυχαγωγία, τη διάδοση πληροφοριών και τη συνεργασία στα πλαίσια Δικτύου (collaborative networking), τη μάθηση και την έρευνα. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να κατανοούν ότι η ΤΚΠ μπορεί να στηρίζει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και να γνωρίζουν τα θέματα που αφορούν την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των διαθέσιμων πληροφοριών και τις νομικές και ηθικές αρχές που διέπουν τη διαδραστική χρήση της ΤΚΠ.

Οι απαιτούμενες δεξιότητες περιλαμβάνουν: την ικανότητα έρευνας, συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών και τη χρήση τους με κριτικό και συστηματικό τρόπο, την αξιολόγηση της καταλληλότητάς τους και τη διάκριση μεταξύ Πραγματικού και Εικονικού, καθώς και την αναγνώριση των συνδέσμων (links). Τα άτομα θα πρέπει να έχουν δεξιότητες που σχετίζονται με τη χρήση εργαλείων για την παραγωγή, την παρουσίαση και την κατανόηση σύνθετων πληροφοριών και την ικανότητα αξιολόγησης, αναζήτησης και χρήσης υπηρεσιών που βασίζονται στο Διαδίκτυο. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν την ΤΚΠ για τη στήριξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.

Η χρήση της ΤΚΠ απαιτεί κριτική και αναστοχαστική συμπεριφορά έναντι των διαθέσιμων πληροφοριών και υπεύθυνη χρήση των διαδραστικών μέσων. Η ικανότητα αυτή υποστηρίζεται επίσης από το ενδιαφέρον συμμετοχής σε κοινότητες και δίκτυα για πολιτιστικούς, κοινωνικούς ή/και επαγγελματικούς σκοπούς.

5. Μεταγνωστικές ικανότητες (Learning to learn)

Ορισμός:

Ως «μεταγνωστικές ικανότητες» νοούνται η ικανότητα επιδίωξης και επιμονής στη μάθηση, η ικανότητα οργάνωσης της ατομικής μάθησης, με τη βοήθεια και της αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου και της πληροφορίας, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η ικανότητα αυτή περιλαμβάνει την επίγνωση της διαδικασίας μάθησης και των αναγκών για μάθηση ενός ατόμου, προσδιορίζοντας τις διαθέσιμες ευκαιρίες, και την ικανότητα αντιμετώπισης των εμποδίων προκειμένου να αποβούν η μάθηση επιτυχής. Η εν λόγω ικανότητα σημαίνει απόκτηση, επεξεργασία και αφομοίωση των νέων γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και αναζήτηση και χρησιμοποίηση κατάλληλης καθοδήγησης. Η μεθοδολογία της μάθησης προϋποθέτει να βασίζεται η μάθηση σε προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες της ζωής προκειμένου να χρησιμοποιούνται και να εφαρμόζονται οι γνώσεις και δεξιότητες σε διάφορα πλαίσια: στο σπίτι, στην εργασία, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Η παροχή κινήτρων και η εμπιστοσύνη αποτελούν σημαντικά στοιχεία της ικανότητας ενός ατόμου.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Στις περιπτώσεις που η μάθηση κατευθύνεται προς τις ιδιαίτερες επιδιώξεις αναφορικά με την εργασία ή τη σταδιοδρομία, κάθε άτομο θα πρέπει να γνωρίζει τις ικανότητες, τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτούνται. Σε όλες τις περιπτώσεις, η μεθοδολογία της μάθησης απαιτεί το άτομο να έχει επίγνωση των προσωπικών μαθησιακών στρατηγικών του, των ισχυρών και των αδύναμων σημείων του ως προς τις δεξιότητες και τα προσόντα του και να είναι σε θέση να αναζητεί τις κατάλληλες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και την καθοδήγηση ή/και στήριξη που μπορεί να του παρασχεθεί.

Οι δεξιότητες της μεθοδολογίας της μάθησης απαιτούν πρώτον την απόκτηση των θεμελιωδών βασικών δεξιοτήτων, όπως η ανάγνωση και γραφή, η αριθμητική και οι ΤΠΕ, που απαιτούνται για την περαιτέρω μάθηση. Με βάση αυτές τις δεξιότητες, το άτομο μπορεί να έχει πρόσβαση, να αποκτήσει, να επεξεργάζεται και να αφομοιώνει νέες γνώσεις και δεξιότητες. Αυτό απαιτεί αποτελεσματική διαχείριση των προτύπων μάθησης, σταδιοδρομίας και εργασίας, και ιδίως την ικανότητα επιμονής στη μάθηση, μακροπρόθεσμης συγκέντρωσης και κριτικού αναστοχασμού προς τους σκοπούς και τους στόχους της μάθησης. Τα άτομα θα πρέπει να είναι σε θέση να αφιερώνουν χρόνο στη μάθηση αυτόνομα και πειθαρχημένα, αλλά και να εργάζονται συλλογικά στα πλαίσια της διαδικασίας μάθησης, να αντλούν όφελος από μια ανομοιογενή ομάδα και να μοιράζονται αυτά που έχουν μάθει. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να οργανώνουν τη μάθησή τους, να αξιολογούν την εργασία τους και να ζητούν συμβουλές, πληροφορίες και στήριξη, όταν ενδείκνυται.

Μια θετική συμπεριφορά περιλαμβάνει την εξασφάλιση κινήτρων και αυτοπεποίθησης για τη συστηματική και επιτυχή επιδίωξη για μάθηση σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου. Η συμπεριφορά που βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων στηρίζει τόσο τη μάθηση όσο και την ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται εμπόδια και αλλαγές. Η επιθυμία εφαρμογής προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών της ζωής και η περιέργεια για την αναζήτηση νέων ευκαιριών μάθησης και εφαρμογής των γνώσεων σε ποικίλα πλαίσια που καλύπτουν όλο το φάσμα της ζωής αποτελούν συστατικά στοιχεία μιας θετικής στάσης.

6. Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη

Ορισμός:

Οι εν λόγω ικανότητες περιλαμβάνουν τις προσωπικές, διαπροσωπικές, διαπολιτισμικές και κοινωνικές ικανότητες και τις ικανότητες του πολίτη και καλύπτουν όλο το φάσμα της συμπεριφοράς εκείνης που εξοπλίζει τα άτομα ώστε να συμμετέχουν με αποτελεσματικό και εποικοδομητικό τρόπο στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή, (και ειδικότερα στις όλο και περισσότερο ποικιλόμορφες κοινωνίες), καθώς και στην επίλυση διαφορών, όπου αυτό απαιτείται. Η ικανότητα του πολίτη εξοπλίζει κατάλληλα τα άτομα ώστε να συμμετέχουν πλήρως στην καθημερινή ζωή, με βάση τη γνώση των κρίσιμων κοινωνικών και πολιτικών εννοιών και δομών και την υποχρέωση ενεργού και δημοκρατικής συμμετοχής.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

- A. Οι κοινωνικές ικανότητες συνδέονται με την προσωπική και κοινωνική ευημερία, η οποία απαιτεί την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα άτομα μπορούν να εξασφαλίζουν βέλτιστη σωματική και ψυχική υγεία, συμπεριλαμβανομένων, ως πόρων για κάθε άτομο, την οικογένειά του και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον του, των γνώσεων σχετικά με τον τρόπο που μπορεί να συμβάλει, εν προκειμένω, ένας υγιής τρόπος ζωής. Για την επιτυχή διαπροσωπική και κοινωνική συμμετοχή, είναι σημαντική η κατανόηση των κωδίκων και κοινά αποδεκτών τρόπων συμπεριφοράς, σε διαφορετικές κοινωνίες και περιβάλλοντα (π.χ. στην εργασία). Εξίσου σημαντική είναι η γνώση όσων βασικών εννοιών σχετίζονται με τα άτομα, τις ομάδες, τις επαγγελματικές οργανώσεις, την ισότητα των φύλων και την αποφυγή διακρίσεων, την κοινωνία και τον πολιτισμό. Η κατανόηση των πολιτισμικών και κοινωνικοοικονομικών διαστάσεων των ευρωπαϊκών κοινωνιών και του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι εθνικές πολιτισμικές ταυτότητες με την ευρωπαϊκή ταυτότητα έχουν επίσης ουσιαστική σημασία.

Οι βασικές δεξιότητες της ικανότητας αυτής περιλαμβάνουν την ικανότητα επικοινωνιακής επικοινωνίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα επίδειξης ανεκτικότητας, έκφρασης και κατανόησης διαφόρων απόψεων και ικανότητας διαπραγμάτευσης σε κλίμα εμπιστοσύνης. Τα άτομα θα πρέπει να είναι ικανά να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά το άγχος και την απογοήτευση και να εκφράζονται με επικοινωνιακό τρόπο, καθώς και να κάνουν διάκριση μεταξύ της προσωπικής και της επαγγελματικής σφαιρας.

Όσον αφορά τις στάσεις, η ικανότητα βασίζεται στη συνεργασία, στην αυτοπεποίθηση και στην ακεραιότητα. Τα άτομα θα πρέπει να έχουν ενδιαφέρον για τις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις και τη διαπολιτισμική επικοινωνία, και θα πρέπει να αναγνωρίζουν την ποικιλότητα των αξιών, να σεβονται τους άλλους, και να είναι προετοιμασμένα να ξεπερνούν τις προκαταλήψεις και να συμβιβάζονται.

- B. Η ικανότητα του πολίτη βασίζεται στη γνώση των εννοιών της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας, της ιδιότητας του ενεργού πολίτη και των δικαιωμάτων του πολίτη, συμπεριλαμβανομένης τόσο της επίσημης έκφρασης τους στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις διεθνείς διακηρύξεις, όσο και του τρόπου που εφαρμόζονται από διάφορους φορείς και θεσμούς, σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Περιλαμβάνει τη γνώση των γεγονότων της σύγχρονης εποχής καθώς και των βασικών γεγονότων και τάσεων στην εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναπτύσσεται η κατανόηση των στόχων, των αξιών και των πολιτικών των κοινωνικών και πολιτικών κινήσεων. Η γνώση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και των δομών, κύριων στόχων και αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει επίσης ζωτική σημασία, καθώς και η επίγνωση της ποικιλότητας και της πολιτισμικής ταυτότητας της Ευρώπης.

Οι δεξιότητες που αφορούν την ιδιότητα του πολίτη σχετίζονται με την ικανότητα αποτελεσματικής συνεργασίας με άλλους στο δημόσιο τομέα, την επίδειξη αλληλεγγύης και ενδιαφέροντος για την επίλυση προβλημάτων που επηρεάζουν την τοπική και την ευρύτερη κοινότητα. Περιλαμβάνουν τον κριτικό και δημιουργικό αναστοχασμό και την επικοινωνιακή συμμετοχή σε δραστηριότητες της κοινότητας ή της γειτονιάς, καθώς και τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, από το τοπικό έως το εθνικό και το ευρωπαϊκό, ιδίως μέσω ψηφοφορίας.

Ο πλήρης σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ισότητας ως βάσης για τη δημοκρατία, η εκτίμηση και η κατανόηση των διαφορών μεταξύ των συστημάτων αξιών διαφόρων θρησκειών ή εθνικών ομάδων, αποτελούν θεμέλια για μια θετική στάση. Αυτό πρακτικά εξειδικεύεται στο να δείχνει κανείς φανερά ότι ανήκει σε μια τοπική κοινότητα, χώρα, στην ΕΕ και στην Ευρώπη γενικά και στον κόσμο καθώς και να επιδεικνύει προθυμία συμμετοχής στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Περιλαμβάνει επίσης την επίδειξη πνεύματος υπευθυνότητας, καθώς και την εκδήλωση κατανόησης και σεβασμού για τις κοινές αξίες που είναι αναγκαίες για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής, όπως, παραδείγματος χάριν, ο σεβασμός των αρχών της δημοκρατίας. Η επικοινωνιακή συμμετοχή περιλαμβάνει επίσης τις δραστηριότητες του πολίτη, τη στήριξη της κοινωνικής πολυμορφίας και συνοχής και της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και την προθυμία σεβασμού των αξιών και της ιδιωτικής ζωής των άλλων.

7. Αίσθημα πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητα

Ορισμός:

Το αίσθημα πρωτοβουλίας και η επιχειρηματικότητα αναφέρονται στην ικανότητα ενός ατόμου να μετατρέπει τις ιδέες του σε δράση. Περιλαμβάνει τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την ανάληψη ρίσκου, καθώς και την ικανότητα σχεδιασμού προκειμένου να επιτυγχάνονται συγκεκριμένοι στόχοι. Στήριζει τους ανθρώπους, όχι μόνο στην καθημερινή ζωή τους, τόσο στο σπίτι όσο και στην κοινωνία, αλλά και στον χώρο εργασίας, ειδικά σε ό, τι αφορά την κατανόηση του πλαισίου της εργασίας τους και στην αξιοποίηση των ευκαιριών. Αποτελεί το θεμέλιο για τις ειδικότερες δεξιότητες και γνώσεις που χρειάζονται όσα άτομα δραστηριοποιούνται ή συμβάλλουν σε κοινωνικές ή εμπορικές δραστηριότητες. Κάτι τέτοιο οφείλει να περιλαμβάνει τη συνειδητοποίηση των ηθικών αξιών και να προωθεί τη χρηστή διακυβέρνηση.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα

Οι απαραίτητες γνώσεις περιλαμβάνουν την ικανότητα εντοπισμού των διαθέσιμων ευκαιριών για προσωπικές, επαγγελματικές ή/και επιχειρηματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων «ευρύτερης εμβέλειας» που απαρτίζουν το πλαίσιο στο οποίο ζουν και εργάζονται οι άνθρωποι, όπως η ευρεία κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της οικονομίας και των ευκαιριών και προκλήσεων που αντιμετωπίζει ένας εργοδότης ή ένας οργανισμός. Τα άτομα θα πρέπει επίσης να έχουν επίγνωση της ηθικής θέσης των επιχειρήσεων και του τρόπου με τον οποίο αυτές μπορούν να συμβάλλουν στο γενικό καλό, παραδείγματος χάριν, μέσω του έντιμου εμπορίου ή μέσω της άσκησης των δραστηριοτήτων τους με κοινωνική υπευθυνότητα.

Οι δεξιότητες αυτές σχετίζονται με την ενεργό διαχείριση σχεδίων (όπου περιλαμβάνεται, παραδείγματος χάριν, η χρήση δεξιοτήτων, όπως ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η διαχείριση, η ηγετική στάση και η ανάθεση, η ανάλυση, η επικοινωνία, η ενημέρωση, η αξιολόγηση και η καταγραφή), την αποτελεσματική εκπροσώπηση και διαπραγμάτευση, και την ικανότητα εργασίας, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Η ικανότητα κρίσης για τον προσδιορισμό των ισχυρών και αδύναμων σημείων του ατόμου καθώς και η αξιολόγηση και η ανάληψη ρίσκου έχουν επίσης ιδιαίτερη σημασία.

Η επιχειρηματική συμπεριφορά χαρακτηρίζεται από την ανάληψη πρωτοβουλιών, την ενεργό στάση, την ανεξαρτησία και την καινοτομία, τόσο στην προσωπική όσο και στην κοινωνική ζωή, καθώς επίσης και στην εργασία. Περιλαμβάνει επίσης την ανάπτυξη κινήτρων και τη στοχοπροσήλωση, είτε σε προσωπικό επίπεδο είτε σε επίπεδο στόχων κοινών με άλλους, ή/και στην εργασία.

8. Πολιτιστική γνώση και έκφραση

Ορισμός:

Εκτίμηση της σημασίας της δημιουργικής έκφρασης ιδεών, εμπειριών και συναισθημάτων σε ένα φάσμα μέσω μαζικής επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της μουσικής, του θεάτρου, της λογοτεχνίας και των εικαστικών τεχνών.

Βασικές γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που σχετίζονται με αυτή την ικανότητα :

Η πολιτιστική γνώση περιλαμβάνει επίγνωση της τοπικής, της εθνικής και της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, και της θέσης τους στον κόσμο. Καλύπτει τη βασική γνώση σημαντικών πολιτιστικών έργων, συμπεριλαμβανομένου του λαϊκού σύγχρονου πολιτισμού. Είναι σημαντικό να κατανοείται η πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία στην Ευρώπη (και άλλες περιοχές του κόσμου), η ανάγκη διατήρησής της και η σημασία των αισθητικών παραγόντων στην καθημερινή ζωή.

Οι δεξιότητες σχετίζονται τόσο με την εκτίμηση όσο και με την έκφραση: αυτοέκφραση μέσω της ποικιλίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας με τις εγγενείς ικανότητες των ατόμων και εκτίμηση και απόλαυση των έργων τέχνης και των παραστάσεων. Οι δεξιότητες περιλαμβάνουν επίσης την ικανότητα συσχέτισης των δημιουργικών και εκφραστικών απόψεων του ατόμου με τις γνώμες άλλων και προσδιορισμού και δημιουργίας κοινωνικών και οικονομικών ευκαιριών στην πολιτιστική δραστηριότητα. Η πολιτιστική έκφραση είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανάπτυξη δημιουργικών ικανοτήτων, που μπορούν να μεταφέρονται σε ποικίλες επαγγελματικές επαφές.

Η βάση για τον σεβασμό και την ανοικτή συμπεριφορά απέναντι στην πολυμορφία της πολιτιστικής έκφρασης είναι να κατανοεί ο καθένας πολύ καλά την κουλτούρα στην οποία ανήκει και να έχει αίσθηση ταυτότητας. Μια θετική συμπεριφορά καλύπτει επίσης τη δημιουργικότητα και την προθυμία καλλιέργειας αισθητικής ικανότητας μέσω της καλλιτεχνικής αυτοέκφρασης και της συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή.
